

РЕТРОСПЕКТИВНА ВІЗІЯ ОБРАЗУ ПАРИЖА В РОМАНІ Е. ХЕМІНГУЕЯ «СВЯТО, ЯКЕ ЗАВЖДИ З ТОБОЮ»

А.В. Головка, студентка IV курсу групи ФАБ-2-12-4.0д, IV курс, спеціальність «Філологія (мова і література англійська)».

Науковий керівник: Г.В. Бітківська, доцент кафедри світової літератури, кандидат педагогічних наук

У статті досліджено засоби створення ретроспективної візії образу Парижа в романі Е. Хемінгуея «Свято, яке завжди з тобою». У творі увага читача концентрується не на подіях, а на почуттях Хемінгуея, на його сприйнятті та суб'єктивному ставленні до Парижа його молодості, внаслідок чого створюється емоційний образ міста. Його простір відображається через описи вуличок, кафе, їжу, пісні, місця, що відвідував автор, а також через вживання окремих французьких слів.

Ключові слова: образ Парижа, ретроспективна візія, автобіографічний твір, Ернест Хемінгуей.

The article investigates the means of creating a retrospective vision of Paris in E. Hemingway's novel «A Moveable Feast». In the work, the reader focuses not on events, but on the feelings of Hemingway, on his perception and subjective attitude to his youth in Paris, as a result of what the emotional image of the city is created. His space is displayed through the descriptions of the streets, cafes, food, songs, places visited by the author, as well as through the use of separate French words.

Key words: image of Paris, retrospective vision, autobiographical work, Ernest Hemingway.

Наукова рецепція творчості Е.Хемінгуея в українському літературознавстві здійснювалася такими вченими, як Т. Денисова, Р. Довганчина, О. Семенюк, А. Степанова, Н. Чикирис та ін. Проте більшість праць присвячені загальному огляду біографії та творчості письменника або аналізу творів антивоєнної («Прощавай, зброе!» (Farewell to Arms, 1929), «По кому дзвонить дзвін» (For Whom the Bell Tolls, 1940)) чи філософської проблематики «Старий і море» (The Old Man and The Sea, 1952). Увага до таких творів, як «І сходить сонце» («Фієста») (The Sun Also Rises, 1926) та «Свято, яке завжди з тобою» (A

Moveable Feast), залишається спорадичною, водночас їхні тексти є високохудожньою рецепцією літературної епохи 1920-х років, коли митці вели інтенсивні пошуки нових способів самовираження та зображення післявоєнної європейської дійсності. Потреба в подальших дослідженнях зазначених творів зумовлює **актуальність** нашої статті. У ній ми ставимо мету дослідити структурно-стилістичні особливості ретроспективної візії образу Парижа у творі відомого американського письменника Ернеста Хемінгуея «Свято, яке завжди з тобою».

Образ Парижа вже довгі роки знаходить своє відображення на сторінках книжок. Покоління за поколінням французькі письменники скрупульозно відтворювали образ французької столиці і її жителів, давали Парижу головні ролі в своїх творах, зображували його то вершителем долі, то стороннім спостерігачем і непомітною декорацією. Утім про Париж писали не тільки французи. Зарубіжні письменники створили власну рецепцію образу Парижа. Зокрема відомий американський письменник Ернест Хемінгуей у творі «Свято, яке завжди з тобою» писав: «There is never any ending to Paris and the memory of each person who has lived in it differs from that of any other. We always returned to it no matter who we were or how it was changed or with what difficulties, or ease, it could be reached. Paris was always worth it and you received return for whatever you brought to it»¹. У цьому творі письменник не мислить творчості поза Парижем. Мистецька атмосфера в улюбленому місті бере верх над усіма життєвими негараздами. Оповідач стійко переживає відсутність грошей та голод і знаходить можливість відчувати себе щасливим.

Майстерність оповіді виявляється в зображенні предметного й психологічного світу з дивовижною виразністю. У центрі сюжетної лінії – образ письменника, людини надзвичайно вимогливої до себе, яка викликає повагу працездатністю і незмінним бажанням писати. Перед цим бажанням відступає навіть бідність. Опис кімнати, в якій живе письменник, «говорить про

¹ Парижу ніколи нема кінця, і кожен, хто там жив, має про нього свої спогади, що різняться від спогадів інших. Ми завжди поверталися в Париж, хоч би ким ми були, і хоч би як він змінився, і хоч би як важко чи легко було туди потрапити. Париж вартий того, і ти завжди діставав винагороду за все, що приносив йому в дарунок. А таким він був у ті далекі дні, коли ми були дуже бідні й дуже щасливі [5, с. 197].

бідність», але яка різниця, якщо за вікном відкривається чудовий вид на Париж? Незважаючи на складний побут, наратор створює ретроспективний образ Парижа з теплотою і сентиментальністю. Для нього це столиця культури, місце, де можна зустріти найталановитіших людей і написати свої кращі твори.

У місті, яке пахне каштанами, письменник пізнає просту істину: щастя не залежить від матеріального стану, воно в сприйнятті світу, в людях і в самому Парижі. Саме він, Париж, і є головною дійовою особою роману. Це місто – натхненник сотень людей, які злітаються до Парижа в пошуках спокою та щастя. Це ні на що не схожа, яскрава і дивовижна, виконана драматичними пошуками і романтичними дивацтвами історія, своя для кожного. Хемінгуей писав: «Парижу ніколи нема кінця, і кожен, хто там жив, має про нього свої спогади, що різняться від спогадів інших» [5, с. 197].

У першому рядку «Свята, яке завжди з тобою» Е. Хемінгуей пише про погоду: «Then there was the bad weather. It would come in one day when the fall was over. We would have to shut the windows in the night against the rain and the cold wind would strip the leaves from the trees in the Place Contrescarpe»² [1, с. 7]. Дощі позначалися на його настрої, і Париж сприймався для письменника зовсім по-іншому – це вже було холодне і сумне місто з чорними вулицями. Його лякало почуття, що дощі зіпсують весну, про яку він не раз писав, як про довгоочікувану пору року, і про те, що вона приносила йому в ті дні радість: «Люди завжди обмежували щастя – за винятком дуже небагатьох, які несли ту ж радість, що і сама весна». Весна в Парижі для Ернеста Хемінгуея – одна зі складових щастя і благополуччя, це пора року, яка йому дуже подобалася в цьому місті.

Важливе місце у творі займає опис кулінарних вподобань відвідувачів кафе — від кави до різноманітних видів вишуканого вина, від фруктового салату до біфштексів з кров'ю. Письменник створює в своєму творі таку ж яскраву гастрономічну смакову палітру у вигляді описів, як і різнокольорову

² А потім погода зіпсувалася. Вона змінилася в один день – і осінь скінчилася. Через дощ нам доводилося закривати на ніч вікна, холодний вітер зривав листя з дерев на площі Контрескарп [5, с. 92].

картину Парижа-свята, яке ніколи не закінчується. «As I ate the oysters with their strong taste of the sea and their faint metallic taste that the cold white wine washed away, leaving only the sea taste and the succulent texture, and as I drank their cold liquid from each shell and washed it down with the crisp taste of the wine, I lost the empty feeling and began to be happy and to make plans»³.

Особливе місце у створенні образу Парижа займають кафе. Для Хемінгуея паризькі кафе стали домом, «робочим столом» і місцем, де він зустрічався зі своїми друзями письменниками. Хемінгуей тільки загально описує зовнішній вигляд цих закладів, вся його увага концентрується на відвідувачах та персонажах, їх поведінці та смакових перевагах, опис яких і допомагає створити повноцінний образ кафе.

Кафе «Ліла», яке письменник називав своїм «робочим столом», знаходилося недалеко від його будинку, і, часом, він, збираючись додому, машинально вибирав вулиці, які вели не додому, а до цього кафе. Цей заклад Хемінгуей вважав кращим за будь-яке інше місце, оскільки він вважав, що «Ліла» – його рідний дім, і не бажав, щоб його «вижили» з нього: «There were other good cafés to work in but they were a long walk away and this was my home café. It was bad to be driven out of the Closerie des Lilas»⁴ [1, с. 54]. Кафе, на думку Ж.К. Нурманової, є у творі Е. Хемінгуея «основою світовідчуття» [4]. Простір кафе становить основу творчості письменника. У Хемінгуея кафе – це невеликий заклад громадського харчування і відпочинку з терасою, в якому він п'є каву, працює, спостерігає за тим, як йдуть по тротуару люди, як змінюється освітлення на вулиці. Час доби в кафе, який описується, як правило, – ранок, коли автор читає ранкові випуски паризьких газет або працює над черговою книгою або статтею, або вечір, коли сутінки густішають.

³ Я їв устриці, які дуже віддавали морем, холодне біле вино змивало легкий металевий присмак, і тоді залишався тільки смак моря і відчуття соковитої маси в роті; я ковтав холодний сік з кожної раковини, запиваючи його терпким вином, і у мене зникло це відчуття спустошеності, і я відчув себе щасливим і почав будувати плани [5, с. 94].

⁴ Працювати можна було б і в інших кафе, але до них було не близько, а це кафе стало моїм рідним домом. Я не хотів, щоб мене вижили з «Клозері-де-Ліла» [5, с. 129].

Отже, образ Парижа, який створив Е. Хемінгуей у романі «Свято, яке завжди з тобою», позначений ретроспективністю. Її засобами є наратив автобіографічних спогадів письменника. Оповідач концентрує увагу читача не на подіях, а на почуттях Хемінгуея, на його сприйнятті та суб'єктивному ставленні до Парижа його молодості, внаслідок чого створюється емоційна розповідь. Простір міста у творі відображається через описи вуличок, кафе, їжу, пісні, місця, що відвідував автор, а також через вживання окремих французьких слів⁵. Використання іншомовних слів створює місцевий колорит та занурює читача в простір французької столиці. Автентичний простір міста передають також пісні, звичаї, гастрономічні та культурні особливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hemingway E. A moveable feast. – N.Y.: Scribner, 1964.
2. Асанова Н.А. Образ Парижа в романе Э. Хемингуэя «Фиеста» / Н.А. Асанова // Зарубежная литература. Проблемы метода. Межнациональный фактор в литературном процессе. – Л. : Изд-во Ленинградского ун-та, 1989. – Вып. 3. – 204 с.
3. Ключникова И.В. Жанровое своеобразие книги воспоминаний Э. Хемингуэя «Праздник, который всегда с тобой» / И.В. Ключникова // Всероссийские с международным участием научные Далевские чтения молодых исследователей: материалы чтений, посвященных памяти В.И. Даля. – Канск, 19–20 ноября 2015 г. Т. 2 / С.В. Науменко (отв. ред.); ред. кол.; Краснояр. гос. пед. ун-т им. В.П. Астафьева. – Красноярск, 2015. – С. 258–260.
4. Нурманова Ж. Образ парижского кафе как «эталон кратковременного бессмертия» / Ж. Нурманова // Acta humanitarika universitatis Saulensis. – Вильнюс, 2012. – С. 266–273.
5. Хемінгуей Е. Свято, яке завжди з тобою [електронний ресурс]. – Режим доступу: portfel.info > Бібліотека > Х > Хемінгуей Ернест.

⁵ «...усі зустрічні казали нам “Grüss Gott”. А у Weinstube завжди сиділи місцеві жителі...» [5, с. 191] , «Але я тоді вже був тут chasseur» [5, с. 188].